

REFERENCES

1. Bolotnova, N.S. (2008). Kommunikativnaya stilistika teksta: slovar-tezaurus. [Communicative stylistics of text: thesaurus]. Tomsk.
2. Borisova, I.N. (1999). Kategorija celi i aspekty tekstovogo analiza// Zhanry rechi. [Category of aim and aspects of text analysis // Speech genres]. Saratov.
3. Kubryakova, E. S. (1991). Chelovecheskiy faktor v yazyke. Yazyk i porozhdenie rechi. [Human factor in language. Language and speech production]. Moscow.
4. Odintsov, V. V. (1980). Stilistika teksta. [The stylistics of the text]. Moscow.
5. Dijk, T. A. van (1980). Macrostructures: an Interdisciplinary Study of Global Structures in Discourse, Interaction, and Cognition Text. Hillsdale, N.Y. : Erlbaum.
6. Gumperz, J. J. (1982). Discourse Strategies. Cambridge: Cambridge University Press.
7. Hemingway, E. (1981). For Whom the Bell Tolls. Moscow: Progress Publishers.
8. Kipling, R. (1975). The Light That Failed. Moscow: Progress Publishers.
9. Maugham, W. S. (2004). The Razor's edge. Moscow: Manager.
10. Tannen, D. (2007). Talking voices: repetition, dialogue, and imagery in conversational discourse. Cambridge: Cambridge University Press.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ірина Архіпова – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Бахмут).

Наукові інтереси: лінгвістика англомовного тексту, прагматика, когнітивістика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Irina Arkhipova – Candidate of Philology, Associate Professor of German Philology Department, Horlivka Institute for Foreign Languages HSEE “Donbass State Pedagogical University” (Bakhmut).

Scientific interests: text linguistics, pragmatics, cognitive linguistics.

УДК 821.111

**ДЖАЗОВІ РИТМИ І ЗВУКИ ВІЙНИ У ЗБІРЦІ ОПОВІДАнь
Р. ДАЛА “ПЕРЕХОДЖУ НА ПРИЙОМ”**

Лідія БІЛОНОЖКО (Київ, Україна)

e-mail: bilonozhkolv@ukr.net

БІЛОНОЖКО Лідія. ДЖАЗОВІ РИТМИ І ЗВУКИ ВІЙНИ У ЗБІРЦІ ОПОВІДАнь Р.ДАЛА “ПЕРЕХОДЖУ НА ПРИЙОМ”

Стаття присвячена розгляду збірки оповідань англійського письменника Р. Дала. Акцентується зв'язок творів з джазовим мистецтвом. Зазначається, що звернення до творчого експерименту продиктовано наявністю кризи європейської цивілізації. Виявлено, що жанровий зміст блюзової композиції реалізується як засіб конструювання образу військового льотчика, ретайм слугує метафорою міжнаціонального діалогу та свободи.

Ключові слова: джаз, перекодування, інтермедіальність, ліричний герой, ідеологія

BILONOZHKO Lidia. JAZZ RHYTHMS AND SOUNDS OF WAR IN R. DAHL'S SHORT STORIES COLLECTION “OVER TO YOU”

The article deals with the collection of short stories by R. Dahl “Over to You”. It has been stated that this very collection hasn't been researched enough as most publications on Dahl's fiction have been mostly focused on Children's literature. The stories' plots and ideas are oriented to universal things showing more generalized than specific characters and events. Special attention has been paid to the plot structure of “African Story”, since it demonstrates the principle of syncopated rhythm, which is one of the most significant features of jazz music. Besides, the story allegorically summarizes the fascism ideology. In “Yesterday was beautiful” reference to O. Spengler's “Decline of the West” has been traced regarding author's interest to implication of jazz techniques in his artistic language. Mythological background has been analyzed and interpreted in this novel in it's relation to the author's views on modern European culture. In “A Piece of Cake” story the codes of blues, ring-shouts and ragtime have been identified as key Ironic and romantic features exposed at the end of the novel have been considered as introduction to the next “Madam Rosette” story. Footsteps sound mentioned by narrator as a part of characters' features has been regarded as key code of ragtime in several short stories of this collection. In “Madam Rosette” telling about pilots' day off and being out in Cairo the author skillfully creates an aesthetic picture showing transfer of music genre into the literary piece. It has been admitted that this picture comprises heterogeneous elements including the plot itself, the place, characters' appearance details, their conversations and behavior. The conclusion of ragtime's intercultural interaction actualizing has been made. “Death of an Old Old Men” story has been identified as the most significant in the aspect of jazz re-coding, showing two points of view through narration and implementing in turn the technique of choir and soloist interaction. The story told from the first person, full of feelings and emotions, introduces the main character point of view while the third person narration sounds like documentary evidence. In “Beware of the Dog” short story actualizing of ragtime code through visualizing black and white colors has been suggested.

Key words: jazz, re-coding, intermediality, lyrical hero, ideology.

Відомий в усьому світі англійський письменник Р. Дал здобув свою популярність передусім як автор дитячої літератури. Передусім найбільшої слави принесли автору його твори “Чарлі шоколадна фабрика”, “Джеймс і гігантський персик”, “Фантастичний містер Лис”, “Відьми”, “Матильда”. Власне саме цим творам присвячена найбільша кількість публікацій в українських філологічних студіях.

Помітний інтерес серед філологів становлять питання, пов'язані з особливостями перекладу передусім дитячої літератури письменника. Аналізу мовностилістичних особливостей відтворення картини чарівного світу в дитячих творах Р. Дала присвячено дисертацію Миколишеної Т.В [4]. Прагматичні стратегії перекладу роману “Чарлі Шоколадна фабрика” аналізуються у статті Рубан В.С. [6]. Статівка А.О. звертається в тому числі до творчості Дала, досліджуючи особливості відтворення іноземного акценту в англо-українських перекладах [7]. О. Панько піднімає проблему реципієнта-дитини в творчості Р. Дала [5].

Проте в творчому доробку автора наявна також чимала кількість творів для дорослих. Серед них – повісті, оповідання, романи, документальні драматичні твори, поезія і кіносценарії. Переважно дослідження оповідань Роальда Дала зосереджуються на розгляді тематики, проблематики, особливостей образів та ідей. Так, Ханс Хендфріссон детально розглядає в оповіданнях письменника поетику макабричного (macabre – від “похмурий”, “страшний”, “смертельний”), мотиви жіночої та чоловічої помсти, мотив покинутих дітей, божевілья [10]. Про постмодерністську спрямованість, а також зв'язок з різними видами мистецтва у творчості Дала зазначає у своїй статті Т. Кушнірова [3]. Крім того, питанням емотивної організації та дослідженню особливостей стилю збірки оповідань “Поцілунок” присвячена ще одна публікація дослідниці, де вона доходить висновку, що в своїх оповіданнях письменник вдало поєднує новелістичну традицію, фольклорні мотиви та сюрреалістичний чорний гумор [2, с. 77].

Навіть побіжний огляд наукових джерел, присвячених творчості Р. Дала, свідчить про необхідність подальшого критичного вивчення доробку письменника. *Мета* цієї статті полягає в тому, щоб простежити зв'язок поетики оповідань збірки Р. Дала “Переходжу на прийом” з особливостями джазової естетики. *Актуальність теми* продиктована необхідністю систематизації художніх явищ, що спостерігаються в літературі модернізму, зокрема літературі міжвоєнного та післявоєнного періоду. Отже для досягнення цієї мети слід було виконати наступні завдання: надати загальну характеристику збірці оповідань Р. Дала “Переходжу на прийом”, застосувати прийоми інтермедіального аналізу до вивчення особливостей поетики збірки.

Десять оповідань збірки “Переходжу на прийом” об'єднані тематикою війни, зображуючи здебільшого тривожні будні військових льотчиків. Ліричний герой оповідань – військовий пілот. Збірці притаманний виразний автобіографічний характер, проте навряд чи можна віднести бодай одне з цих оповідань до якогось конкретного жанру автобіографічної прози (мемуари, спогади, автобіографії), тобто літератури факту.

Герої оповідань демонструють типово-узагальнені риси учасників-очевидців війни. На місці того ж Чарлі, Пітера, Стега, Стафі (“Дуже просто”, “Мадам Розет” “Вони ніколи не постарішають”), маленької Катіни з однойменного оповідання, або тієї ж матері, яка чекає на сина з війни в оповіданні “Лише це”, могла бути будь-яка інша людина.

Досить символічно, що завершується збірка оповіданням “Хтось схожий на тебе”, де йдеться про двох вояків, що зустрілися наприкінці війни. Автор наголошує на зовнішніх та внутрішніх змінах, на стані безпорадності колишніх військових, які віддали найкращі роки свого життя безглуздій війні й тепер намагаються позбутися нав'язливих спогадів про масові вбивства, які вони вчиняли, несучи службу. Назва цього оповідання створює глибокий контекст діалогізму. Будучи сам продуктом війни, письменник ніби звертається до своїх побратимів, запрошуючи разом розділити біль, про який наважились вперше заявити представники втраченого покоління.

На тлі всіх оповідань збірки “Переходжу на прийом” дещо осторонь стоїть “Африканська історія”. В ній події Другої світової війни другорядні, слугують лише фоном для основної сюжетної лінії, а отже імітують синкопу – перенос слабкої долі на початок музичної фрази.

В центрі оповіді – історія, розказана африканським білошкірим льотчиком, який, у зв'язку з несправністю літака, одного разу здійснив вимушену посадку в містечку, що недалеко від пустелі Найробі. На щастя пілот натрапив на старого чоловіка, який і прихистив його до того часу, коли вояка не знайшли. Повернувшись до військової частини, льотчик

написав історію, яку розповів йому старий. На цьому, власне і завершуються оповідь, що відповідає тематиці збірки.

Натомість перед читачем постають події, пов'язані з цим старим чоловіком й таким собі Джадсоном, який мав дуже незвичну ваду: його дратували різні звуки. Через це, зокрема, він калічить собаку, який належав старому, бо пес, мовляв, весь час лизав свою лапу, і ці звуки доводили Джадсона до божевілля. Події розгортаються у звичному для Дала парадоксально-саркастичному ключі. Джадсон помирає від укусу змії, чатуючи за порадою старого чоловіка на хитрого злодія, що вночі краде молоко в корови (корова, між іншим також надочує дивакуватому персонажу звуками, які супроводжують її під час жування їжі).

Перед цим під час розмови зі старим чоловіком у його будинку за чашкою чаю герой зізнається, що за своє життя знищив багато собак. Фактично, знаючи, що причиною зникнення молока вранці є змія, старий чоловік свідомо влаштовує це полювання для того, щоб помститися за зло, заподіяне його чотирилапому й усунути можливість для подальшого поширення цього зла.

Окрім власне макабрично-гротескного сюжету, від якого віє певним зловісним дикунством, впадає в око представлена письменником ідея про абсурдно-хворобливий упередження, породжені людською психікою. Упередження, що стають причиною звірства. Зважаючи на те, що оповідання є частиною збірки, яка присвячена війні, можна стверджувати, що в образі Джадсона алегорично відтворено побудовану на національних упередженнях фашистську концепцію Другої світової війни. В свою чергу, сюжетна лінія строго чоловіка виражає ідею неминучої загибелі зла. Це єдине оповідання збірки, в якому зображено вбивцю – садиста.

Найбільш лаконічним у збірці постає оповідання “Вчорашній день був красивим”. Події відбуваються в Греції. Загублений пілот шукає людину, яка могла б перевезти його на човні до материка. Віднайшовши Джоаніса, герой нарешті помічає, що жінка, яка привела його до старого власника човна, виглядає дуже старою. Мотив відкриття справжнього обличчя надає оповіді рис казковості, міфічності. З іншого ж боку, мотив переправи, а також місце дії, Греція, активізують у читача асоціації з міфологічною постаттю Харона. Так, само й учорашній день Європи, вважає письменник, був красивим. Сучасність оприявнює старіння, або “присмерк” цієї цивілізації. В ній народилося зло, фашизм, що винищує її зсередини. Загублений пілот прагне дістатися материка, тобто Європи, яка, відповідно до міфологічно-образного тлумачення змісту оповідання, постає царством померлих.

Зв'язок з мотивами “Присмерку Європи” Шпенглера в оповіданнях “Переходжу на прийом” закономірно мотивує заглиблення художнього мислення автора в джазову естетику як альтернативну класиці. Розкута музика афроамериканців, яка заявила про себе в 20-ті роки, така відкрита, вільна від будь-яких канонів чи стереотипів, самодостатня відповідала запитам культури, представники якої були виснажені війною емоційно й психічно.

Будучи полівалентним у своїх проявах (вокал, інструментальна музика, танець, вистава), джаз пропонував митцям нові зображально-виражальні засоби, інструменти, що дозволяли відтворити в тих же звичних рамках художньо-поетичної реальності інші, більш особистісні, але закорінені в проблему людської совісті та ідентичності, художні інструменти.

В оповіданні “Дуже просто” (A Piece of Cake) автор детально змальовує епізод контузії оповідача під час одного з бойових польотів. Знайшовши свого напарника після стрибка з парашутом в пустелі закривавленого, напівпритомного, але на щастя живого, Пітер вигукує “Jesus, I thought you were still inside. I came down half a mile away and ran like hell. Are you all right?”. При цьому сам потерпілий, який водночас є оповідачем, подає наступний коментар: “I heard his voice and I heard him dancing around and yelling like a madman and shaking my hand” [9, с. 136]. З одного боку, змальована картина дуже реалістична, але деталь танців по колу, божевільних криків, слова “Jesus”, “hell” навіюють асоціації з госпел – релігійними піснями афроамериканців.

Те ж саме стосується й іншого епізоду, в якому пілоти розмальовують літаки кумедними картинками. Серед команди пілотів, що беруть участь у “стратегічно-творчому” заході, читач спочатку натрапляє на чоловіка у солом'яному капелюсі та сумним обличчям – узагальнений образ блюзмена.

Зображення на літаках провокують гучний сміх та дивну поведінку одного з героїв, Пітера: “His laugh began with a rumble and grew quickly into a belly-roar and he slapped his thighs with his hands <...> [9, с. 137]”; “He rocked from one side to the other and danced around <...> and he hopped about on his toes, shaking his head and chortling like a madman [9, с. 137]”. Згодом до героя приєднуються й інші персонажі, які починають танцювати в колі. Танці в колі, образ божевільної людини, яка стрибає навшпиньках, згинається, розкачується на піску, видаючи звуки, що схожі на гул, відсилають до рінг-шаутів – афро-американських ритуальних пісень медитативного характеру з християнським змістом. Деструктивний варіант християнської молитви, запропонований Далем у цьому оповіданні, насправді передає страшні відчуття безпорадності, які переживали вояки.

Мотив красивої жінки, своєрідної музи джазмена, реалізований у оповіданні в образах медсестри, а також літака, який оповідач вважає найкрасивішою дівчиною в світі: “I looked down and saw the curve of her neck and the gentle slope of her pale shoulders and I saw her slender arms eager and outstretched”. Наприкінці оповідання наратор чує кроки медсестри, яка зникає за дверима, але в тексті автор наголошує на факті звучання: “I heard the sound of her footsteps as she walked across the floor and I heard her open the door and shut it again”. Деталь кроків та коливального руху ніби перекидають місточок між двома оповіданнями. Знайомлячись із наступними подіями в “Мадам Розет”, читач водночас має змогу відчитати сліди регтайму [1].

Вирішивши розважитись, військові пілоти Стег і Стаффі одного дня вирушають до Каїру. Придбавши сонцезахисні окуляри у гарної дівчини, прогулявшись вулицями міста, хлопці телефонують до старої єврейки Мадам Розет, відомої власниці будинку розпусти, щоб домовитись про зустріч із продавщицею, яку дуже вподобав дев'ятнадцятирічний Стаффі. Згодом, проаналізувавши можливі негативні наслідки для подальшої кар'єри симпатичної єгиптянки, друзі вирішують скасувати угоду й відправляються до одного з місцевих барів.

Атмосфера розважального закладу так щедро-іронічно виписана на сторінках цього оповідання, згадки про темношкірих людей, проблему багатих і бідних у розмовах льотчиків, тема упереджених поглядів на зовнішність, мотив поневолення, саме місце дії, Африка, і врешті визволення жінок із будинку розпусти відлунюють мотивами Гарлемського ренесансу й вказують на зв'язок із джазовим мистецтвом. Передусім спадає на думку відомий спірічуел “Let My People Go”. Те, що треба було визволити саме жінок, також відсилає до епохи джазу, коли значного розвитку і поширення набуває феміністичний рух.

Змалювання втечі з будинку розпусти також містить у собі елементи перекодування регтайму – симбіотичного жанру джазового мистецтва, що поєднав у собі, здавалося б, зовсім різнорідні речі: риси класичної, високої культури та народжену в середовищі підкореного народу простакуватість і розкутість. Відомо також, що регтайм запозичив техніку маршів, які використовувались у військових цілях. Все це представлено і в аналізованому нами оповіданні у зв'язку з епізодом втечі дівчат від Мадам Розет. Письменник згадує, що втікачки були одягнені у блискучі вечірні наряди, а поруч із ними марширували вояки-рятівники. Крім того, все це відбувалося при місячному сяйві – один із найбільш улюблених символів зокрема романтизму. Іронічне накладання своєрідних культурних маркерів відтворює в тексті матрицю регтайму.

Проте письменник демонструє вміння оперувати не лише образами, маркованими певним культурним змістом, але й мовними засобами, зокрема у досить вдалих спробах відтворити ритмічні та звукові особливості джазової музики. Найбільш визначальним, на нашу думку, в цьому аспекті видається перше оповідання під назвою “Смерть старої людини”.

У традиційному для Р. Дала парадоксальному руслі розповідь в оповіданні ведеться від вже померлої людини, яка наприкінці твору спостерігає за тим, що відбувається з її тілом. Тоді ж читач розуміє, що зміст всього оповідання – це ніби сповідь померлого льотчика. Сюжет твору досить простий. Одного дня талановитий військовий льотчик Чарлі вирушає на чергове завдання. Автор змальовує почуття страху, які переживає персонаж вже з першого рядка оповідання: “Oh God, how I am frightened [9, с. 120].” Під час польоту Чарлі вступає у

двобій із німецьким пілотом, обидва літака виходять з ладу та обидва льотчики стрибають з парашутом.

Під час польоту вони також бачать один одного й наратор знову повідомляє про свої відчуття-передчуття. Адже він мусить приземлитися на чужій території, на відміну від німця. Після приземлення німецький пілот убиває Чарлі. Символічно, що змальовуючи стан “зацькованого звіра” перед смертю, автор вживає те ж саме словосполучення “sound of footsteps”, що стосується наближення ворога до жертви. Тобто в найпершому оповіданні кроки, які водночас є складовою коду літературного регтайму [1], асоціюються зі смертю. В той час, як у “Це дуже просто” кроки медсестри символізують надію на відродження, початок нового життя.

Подібна семантична єдність утворює в тексті ритмічну структуру, основу водночас на контрасті та принципі “поклику-відповіді”, що також увиразнює зв’язок цілої збірки з джазовим мистецтвом. Водночас актуалізується міф про смерть і воскресіння. Вочевидь автор пов’язує надію на оновлення європейської культури саме з джазовим мистецтвом, що зуміло відродитися в період Гарлемського ренесансу.

Власне про те, що наратором виступає людина, якої вже немає в живих, читач дізнається наприкінці оповідання. Письменник вдається до експериментів з наративним матеріалом. Оповідь в оповіданні ведеться як від першої, так і від третьої особи, відтворюючи таким чином два ракурси фокалізації або два голоси.

Оповідь від першої особи сповнена ліричним змістом, вона відображає внутрішній емоційний стан героя. У голові Чарлі сплутуються думки про можливу смерть, ті радощі життя, яких він ще не пережив і власне сам страх, який, однак, тимчасово зникає під час бою. Натомість оповідь від третьої особи уособлює погляд на події з точки зору стороннього очевидця подій. Наратор дуже докладно, але беземоційно, у дусі Е. Хемінгвея “телеграфно” розповідає про хід жорстокого двобою. Він часто вживає прислівники “than” (тоді) і “now” (зараз). Двоголосся в оповіданні нагадує принцип поклику-відповіді між хором і солістом у негритянських спірічуел. Для оповіді від першої особи характерне використання блюзових ритмічних структур, зокрема блюзового квадрату: “But now I don't have to do any of that. Thank Christ I don't have to do that now. I can just loosen up and let myself go [1; 9]”.

Блюзовий настрій, реалізований в голосі-оповіді від першої особи через асонанси, анафоричні висловлювання сприяє відтворенню потоку свідомості персонажа, глибини особистісних переживань, трагізму: “Now that I am alone I don't have to hide it; I don't have to hide anything any longer; “Like going home sometimes. Like walking through a wood. Like pouring out a drink <...> Like looking forward to weekends and like being alive every hour <...> [9, с. 121-122]”.

Цікаво, що в оповіданні “Смерть старої людини”, підкреслюючи глибоку старість у назві (“Death of An Old Old Man”), письменник ніяким чином не вказує на вік персонажа. В тексті фігурують лише часові періоди: чотири й три роки тому – приблизно той час, скільки тривала війна. В рецепції читача ці часові координати викликають асоціації з періодом молодості. Тобто за Р. Далем, людина, що пережила війну, – це людина дуже стара через те, що занадто часто думала про смерть, прощалася з життям.

Мотив старості, як вже зазначалося раніше, звучить і в оповіданні “Вчорашній день був красивим”. Ця сюжетно-ідейна лінія продовжується і в оповіданні “Вони ніколи не постарішають”. Тут автор вдається до використання елементів фантастичного. Один із команди пілотів на ім’я Фін невчасно повертається із завдання. За офіційною версією герой мусив зробити вимушену посадку, щоб відремонтувати літак. Проте насправді сам пілот не може згадати, що з ним трапилось, бо вважає, що прилетів вчасно, не усвідомлюючи, що насправді проминуло два дні. Лише через деякий час Фін усе пригадує. У небі він зустрівся з привидами пілотів, які загинули у ході військових дій.

В канві оповіді знову натрапляємо на вже згадувані нами прийоми джазової ритмізації та ключові коди блюзу та регтайму: “It was not a dark blue, nor was it a bright blue; it was a blue blue <...>”; “They were moving forward in a single black line, all at the same speed, all in the same direction, all close up, following one behind the other <...> [9, с.178].”

Оповідання “Стережись собаки” зображує епізод контузії та події “комфортного полону” пілота на ім'я Пітер Вільямсон. У стані поранення військовий стрибає з парашутом і опиняється нібито в лікарні Брайтона. Співставивши різні факти, герой робить висновок про перебування у Франції. Вирішальним у цьому аспекті є те, що крізь вікно біля одного з будинків він бачить вивіску “Стережись собаки”, написану французькою мовою.

Фрагмент тексту, що оповідає про стрибок з парашутом, сповнений цікавих образів, які побудовані за принципом контрасту й, апелюючи до зорових відчуттів, ритмізують оповідь: “It was so white that sometimes it looked black <...> He watched it as it turned from white to black, then black to white again, and the white stayed for a long time, but the black lasted only for a few seconds <...>” [9, с. 182-183].

Згодом читач розуміє, що гра світла і темряви, яка ніби імітує танець, метафорично провіщає обман. Саме обман асоціюється в оповіданні з білим, а правда – з чорним кольорами. Можливо, що мотив протиставлення білого і чорного також нав'язаний автору образом фортепіано, на якому виконували регтайм. Адже в оповіданні “Смерть старої людини” автор зазначає, що природжений пілот Чарлі, керував літаком кінчиками пальців “<...>and he flew his aircraft not with his hands but with the tips of his fingers <...>,” [9, с. 123].

Збірка оповідань “Переходжу на прийом” англійського письменника Р. Дала втілює задум письменника зсередини розкрити внутрішній світ військового льотчика, а також повідати про жахіття війни. Оповідання становлять собою ідейно-тематичну єдність, доповнюючи і розкриваючи зміст одне одного. У своїх творчих інтенціях письменник звертається до джазової естетики. Джаз репрезентує особистісну позицію, причетність до творення історії, рефлексію й іронічний критицизм.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Білоножко Л. Перекодування джазу як вияв інтермедіальності: автореф. дис. ... кандидата філол. наук : спец. 10.01.05 “Порівняльне літературознавство” / Л.Білоножко. – Київ, 2016. – 21 с.
2. Кушнірова Т. Основні мотиви художньої прози Роальда Дала (на матеріалі збірки “Поцілунок”) / Т.Кушнірова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Сер. Філологія 2014. – №13 – с.74–78.
3. Кушнірова Т. Постмодерністські тенденції у дитячій прозі Роальда Дала [Електронний ресурс]. / Т. Кушнірова. – Електрон. Дані. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%9B%D0%B8%D0%B4%D0%B0/Downloads/Litpro_2015_5_29.pdf
4. Миколишена Т.В. Мовно-стилістичні особливості відтворення картини чарівного світу Р.Дала в англо-українському перекладі [Електронний ресурс] : дис. ... кандидата філол. наук : спец. 10.02.16. – Електрон. дані. – Житомирський державний університет імені Івана Франка МОН України; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, 2018 – 256 с. – Режим доступу: http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/14405/2/%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf
5. Панько О. Літературна казка “Матильда” Роальда Дала: особливості рецептивного кола читача-дитини. [Електронний ресурс] / О.Панько // Актуальні питання гуманітарних наук. – Електрон. Дані. – 2015, Вип. 13 – Режим доступу: http://dspace.edu.ua/youngsc/AQGS/2015_13/216_%D0%9F%D0%B0%D0%BD%D1%8C%D0%BA%D0%BE.pdf
6. Рубан В.С. Прагматичні аспекти перекладу казкової повісті Роальда Дала “Чарлі Шоколадна фабрика” [Електронний ресурс] / В.С. Рубан // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2008. – Вип.3, с. 71–75 – Режим доступу: <http://www.tsj.kherson.ua/archive/2017/3/15.pdf>
7. Статівка А.О. Особливості відтворення іноземного акценту в англо-українському перекладі [Електронний ресурс] / А.О.Статівка // Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна. – Іноземна філологія 2017 – Вип. 85, С. 52–57. – Режим доступу: <http://docplayer.net/91276162-Osoblivosti-vidtvorennya-inozemnogo-akcentu-v-anglo-ukrayinskomu-perekladi.html>
8. Тимофеев В.Г. “Недобрый” волшебник Роальд Дал [Электронный ресурс] / В.Г.Тимофеев – Режим доступа: <https://www.litmir.me/br/?b=42665>
9. Dahl R. The Collected Short Stories of Roald Dahl, Volume 1 [Electronic Resource] / R. Dahl – Vol.1. – 265 p. – access address: <file:///C:/Users/%D0%9B%D0%B8%D0%B4%D0%B0/Desktop/-Roald-Dahl.pdf>
10. Hendfrisson H. A Thematic Analyses of Roald Dahl's Adult Fiction [Electronic Resource] : Bachelor Thesis Luea Unoversity of Technology – 2008, 47 p. – assess address: <file:///C:/Users/%D0%9B%D0%B8%D0%B4%D0%B0/Desktop/FULLTEXT01.pdf>
11. Scher S. Notes Toward a Theory of Verbal Music / S.Scher // Essays on Literature and Music (1967 – 2004) / ed. By W.Bernhart, W.Wolf. – New York, 2004. – P.23 – 37.

REFERENCES

1. Bilonozhko, L. (2016) Perekoduvannia dzhazu jak viav intermedialnosti. [Jazz Recoding as Manifestation of Intermediality]. Kyiv.

2. Kushnorova, T. (2014). Osnovni motivi khudozhnoi prosi Roalda Dala (na materialii zbirki "Potsilunok") // Naukovi Visnik Mizhnarodnoho Humanitarnoho Universitetu. – Philologia. Odessa. [Main Motives of Roald Dahl's Fiction (Based on "Kiss Kiss Collection") // Scientific Announcer of International Liberal Arts Univeristy]. Odessa.
3. Kushnirova, T. Postmodernistski tendencii u ditiachii prozi Roalda Dahlia [Postmodern Tendencies in Children's Prose of Roald Dahl] – file:///C:/Users/%D0%9B%D0%B8%D0%B4%D0%B0/Downloads/Litpro_2015_5_29.pdf
4. Mikolishena, T.V. (2018). Movno-stilistichni osoblivisti vidtvorennia kartini charivnoho svitu R. Dahla v anglo-ukrainskomu perekladі. [Language-Stylistic Peculiarities of R.Dahl's Magic Picture of the World Creation]. Kharkiv.
5. Panko O. (2015). Literaturna kazka "Matilda" Roalda Dahla: osoblivisti retseptivnoho kola chitacha-didini // Aktualni pitannia gumanitarnikh nauk. [Literary Fairy Tail "Matilda" by Roald Dahl: Peculiarities of Child-Reader's Receptive Audience // Actual Problems of Liberal Arts Studies]. Drohobich.
6. Ruban V.S. (2008). Pragmaticzni aspekti perekladu kazkovoї povisti Roalda Dahla "Charli Shokoladna Fabrika". [Pragmatic Aspects of Translation of the Fairy Tale Story by Poald Dahl Charly and the Chocolate Factory // Scientific Announcer of Kherson State University]. Kherson.
7. Stativka A.O. (2017). Osoblivosti vidtvirennia inozemnogo aktsentu v angli-ukrainskomu perekladі // Visnik KHNU im. Karazina (Inozemna Philologia) // [Peculiarities of Foreign Accent Reconstitution in English-Ukrainian Translation // Announcer of Karazin KHNU (Foreign Philology)]. Kharkiv.
8. Timofeev V.G. "Nedobrii volshebnik Roald Dahl?" // <https://www.litmir.me/br/?b=42665> [Unkind Magician Roald Dahl]
9. Dahl R. The Collected Short Stories of Roald Dahl, Volume 1 [Electronic Resource] / R. Dahl – Vol.1. – 265 p. – access address: file:///C:/Users/%D0%9B%D0%B8%D0%B4%D0%B0/Desktop/-Roald-Dahl.pdf
10. Hendfrisson, H. A (2008). Thematic Analyses of Roald Dahl's Adult Fiction [Electronic Resource]. Bachelor Thesis Luea Unoversity of Technology – assess address: file:///C:/Users/%D0%9B%D0%B8%D0%B4%D0%B0/Desktop/FULLTEXT01.pdf
11. Scher S. (2004). Notes Toward a Theory of Verbal Music / S.Scher // Essays on Literature and Music (1967 – 2004) / ed. By W.Bernhart, W.Wolf. – New York.

ВІДОВІСТІ ПРО АВТОРА

Лідія Білоножко – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри східних мов і методики викладання східних мов факультету іноземної філології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Наукові інтереси: художня література, поезія.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Lidiya Bilonozhko – Candidate of Philological Science, Senior Lecturer of the Eastern Languages and Methods of Teaching Eastern Languages Department at the Faculty of Foreign Phylology of Dragomanov National Pedagogical University.

Scientific interests: fiction and poetry.

УДК 811.111'42+821.11

МОДИФІКАЦІЯ ЖАНРУ «КУЛІНАРНИЙ РЕЦЕПТ» У РОМАНІ І. ЕДВАРДЗ-ДЖОУНЗ «TUSCANY FOR BEGINNERS»

Ольга ДОЛГУШЕВА (Кропивницький, Україна)

e-mail: timofeisilva@gmail.com, dolgusheva@ukr.net

ДОЛГУШЕВА Ольга. МОДИФІКАЦІЯ ЖАНРУ «КУЛІНАРНИЙ РЕЦЕПТ» У РОМАНІ І. ЕДВАРДЗ-ДЖОУНЗ «TUSCANY FOR BEGINNERS»

Статтю присвячено розгляду модифікації мовленнєвого жанру «кулінарний рецепт» у літературному творі. Кулінарний рецепт є одним із засадничих жанрів гастрономічного дискурсу. Структура, комунікативна мета, лінгвістична й стилістична реалізація тексту такого типу обумовлюється сферою його функціонування.

У літературному творі рецепт модифікується, набуваючи ознак художності. Аналіз роману «Тоскана для початківців» уможливив виокремлення шляхів такої модифікації. Попри збереження основних жанрових ознак, ключових функцій та структурно-композиційних елементів, властивих стандартному тексту цього жанру, в літературному творі рецепт набуває додаткових лексичних, стилістичних, лінгвокультурних характеристик та імплікацій. Загальна тенденція до суб'єктивної презентації рецепту найяскравіше дається взнаки через категорію автора (адресанта), яка сприяє певній видозміні усіх інших ознак жанру.

Ключові слова: мовленнєвий жанр, кулінарний рецепт, модифікація, охудожнення, суб'єктивізація (суб'єктивна презентація).

DOLGUSHEVA Olga. MODIFICATION OF THE SPEECH GENRE OF A "CULINARY RECIPE" IN THE NOVEL «TUSCANY FOR BEGINNERS» BY IMOGEN EDWARDS-JONES

The paper discusses the ways the speech genre of a "culinary recipe" becomes modified within the context of a literary text. The recipe is considered to be one of the main genres for food / a gastronomic / gluttonic discourse and is characterized by a definite communicative aim, clearly cut structural blocks, particular linguistic and stylistic features. These traits may vary in accordance with the sphere of the text's functioning. In a literary piece the process of modification is connected with attributing a number of additional features to a recipe text. The analysis of the recipes in the novel «Tuscany for Beginners» demonstrates that the general tendency towards the subjective presentation is observed within each genre aspect. The core component that gets modified is the category of the author (addresser) which promotes subsequent variations on the level of the text's composition and structure, description of the cooking algorithms and procedures, extra-culinary associations and assessments, etc. What makes the recipe in the novel peculiar is the mood and a general stylistic coloring. The latter ones are marked by irony and grotesque. The writer's focus on gender, ethnic and cultural stereotypes is also presented in terms of culinary tastes, eating habits, and cuisine preferences. Linguistic modification of the recipe genre acquires a number of forms that include Imogen Edwards-Jones's resorting a wide variety of stylistic devices and expressive